PROMETEU

REVISTĂ
DE LUPTĂ PENTRU
PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

CUPRINSUL:

Skoda . . . . . *„Prometeu“*
Statul și moralitatea . . . . *E. Mărculescu*
Renașterea noastră . . . . *Ioan Brânzea*
Germania lui Hitler . . . . *Ioan Al. Bran-Lemeny*
Concepții noi ce se impun în medicină și viață . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*

Literatură, artă, critică

25 de ani dela moartea lui Aurel Mureșianu . . . *Victor Branisce*
Ion Al. Lapedatu . . . . . *Victor Tudoran*
Poemă . . . . . *Octavian Șireagu*
Doi tovarăși . . . . . *E. Pitiș*
Artiștilor . . . . . *Horia E. Frunză*
Gânduri sănătoase . . . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*
Dimineață rustică . . . . . *Simeon Giuca*
Expoziția de pictură a soților Gabadaiev . . . . . *I. Al. B. L.*
Cugetări . . . . . .

Recenzii.

Luca Gheorghiade: A doua viață a lui Șerban Varu . . . *I. Al. B.*
Eugen Ciuchi: Din taina vieții *H. E. F.*

Reviste, foi, cronici, note etc.

BIBLIOTECA „ASTRA“ BRAȘOV

Apare lunar la Brașov.

Anul I. Nr. 3—4 **25 Iulie 1934**

PROMETEU

REVISTĂ
DE LUPTĂ PENTRU
PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

CUPRINSUL:

Skoda . . . . . *„Prometeu“*
Statul și moralitatea . . . . *E. Mărculescu*
Renașterea noastră . . . . *Ioan Brânzea*
Germania lui Hitler . . . . *Ioan Al. Bran-Lemeny*
Concepții noi ce se impun în medicină și viață . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*

Literatură, artă, critică

25 de ani dela moartea lui Aurel Mureșianu . . . *Victor Branisce*
Ion Al. Lapedatu . . . . . *Victor Tudoran*
Poemă . . . . . *Octavian Șireagu*
Doi tovarăși . . . . . *E. Pitiș*
Artiștilor . . . . . *Horia E. Frunză*
Gânduri sănătoase . . . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*
Dimineață rustică . . . . . *Simeon Giuca*
Expoziția de pictură a soților Gabadaiev . . . . . *I. Al. B. L.*
Cugetări . . . . . .

BIBLIOTECA „ASTRA“ BRAȘOV

Recenzii.

Luca Gheorghiade: A doua viață a lui Șerban Varu . . . *I. Al. B.*
Eugen Ciuchi: Din taina vieții *H. E. F.*

Reviste, foi, cronici, note etc.

Apare lunar la Brașov.

Anul I. Nr. 3–4 — 25 Iulie 1934

PROMETEU

REVISTĂ DE LUPTĂ pt. PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

Director: Ioan Al. Bran-Lemeny.

Redactori: Horia E. Frunză și Ioan Brânzea.

Comitetul revistei: Dr Mircea Suciu-Sibianu, medic și publicist; Ioan Popa, preot-profesor; G. Tulliu farmacist; cu directorul și redactorii.

Manuscrisele se vor trimite la redacție pe adresa directorului. Cele nepublicate nu se înapoiază.

Autorii sunt rugați a-și trimite redacției operile, spre menționare și recenzare.

Solicităm ziarele și revistele să ne accepte schimbul. Ținem seamă numai de reciprocitate. In aranjarea materialului ne conducem de necesități technice și tipografice.

Cine a reținut Nr. 1 și 2 se consideră de abonat.

80 Lei anual pentru particulari.
200 „ „ „ instituții și autorități.
8 „ exemplarul.

Redacția și Administrația: BRAȘOV, Piața Libertății No. 25

SKODA

Generalul Uică a vorbit!

T. I. P.

Stăm stupefiați în fața declarațiilor recente ale D-lui general Uică, făcute în fața comisiei de anchetă parlamentară:

Nu poate divulga numele înaltului personaj român, care i-a oferit suma fabuloasă de 20 milioane Lei, spre a mușamaliza afacerea Skoda-Seletzky, pentru-că și-a dat cuvântul de onoare, îl leagă un jurământ!

Un vifor de uimire și indignare ne-a înghețat sufletele, și cuvintele ne încremenesc pe buze!

Un general, ministru de război, comandant de corp de armată, face jurăminte pentru a acoperi actul criminal al unui trădător al intereselor capitale ale țării, în loc de a-l denunța imediat! Refuză să vorbească zile de-arândul, pentru a scoate vinovat pe un nenorocit de colonel în rezervă, care se jură pe cei 4 copii ai săi, că declarația generalului nu este adevărată.

Urmează o tocmeală rușinoasă și scabroasă între cei doi și o terță persoană, care ia asupra-și rolul de țap ispășitor! E deajuns! Ne înăbușim în atmosfera aceasta pestilențială:

Valuri-valuri se ridică mirosul de hoituri din declarațiile anchetei și inimile ne bat în revoltă de ultragierea și batjocorirea aceasta criminală a demnității și conștiinței naționale.

Duhorile de lupanar ale atmosferii publice au pătruns în brazdele însângerate ale țării și vor trezi

din somnul lor de veci pe martirii și mucenicii Ardealului și pe cei 800.000 de eroi ai unirii.

Morții și vii strigă: Faceți lumină desăvârșită! Aplicați sancțiuni severe, de sus până jos! Tuturor vinovaților!

Spiritul public trebue radical schimbat! E un criminal acela care astăzi mai caută îndulciri de provenință diplomatică și convențională, menajamente, transacțiuni sau paliative.

Timbrați pe jefuitorii demnității și banului public cu „T. I. P.", Timbrul Infamiei Publice, o insignie pe care s'o poarte toată viața!

Altfel vin puhoaele, Domnilor!

Numai schimbări radicale ne mai scapă din fața prăpastiei!

„Prometeu".

Statul și moralitatea.

Statul, considerat sub cele două aspecte, ca mandatar al interesului general și ca persoană morală cu interese private, este izvor de drepturi și obligațiuni. Iar ceeace privește drepturile, statul le exercită cu toată străşnicia, pe cât îi îngădue aparatul administrativ greoi și coruptibil de care se servește; în ce privește însă obligațiunile, statul postbelic le consideră ca facultative, îndeplinindu-le integral numai atunci când voește a satisface pe vre-un partizan al partidului dela putere. Cetățenii trebue să respecte legile țării, statul însă nu are această obligațiune. El îmbracă haina monarhului absolut din timpurile trecute, care dispunea de viața și averea supușilor săi, fără a da socoteală cuiva. Sic volo, sic jubeo.

Dacă cetățeanul are de plătit statului impozite, trebue să le plătească, dacă nu voește a fi executat prin agenții neînduplecați ai fiscului; dacă însă are ceva de încasat dela stat sub titlu de salarii, chirie, furnituri etc., trebue să aștepte până când bunăvoința statului își va aduce aminte și de el. Bonurile de rechiziție din timpul războiului nu s'au achitat nici până azi. *Despăgubirile celor dăunați de război*, stabilite prin sentințe judecătorești și pe cari statul le-a încasat dela foștii inamici, nu s'au achitat încă. A fost un timp când funcționarii trebuiau să fie mulțumiți, că nu sunt concediați, necum să mai pretindă salarii pentru munca prestată. Invățătorii trimiși ca să facă operă națională și culturală la marginea țării, se mulțumeau numai cu titlul trufaș de reprezentant al statului român, dar desculți, sdrențăroși și cu stomacul gol; conducerea statului, găsind la un moment dat, că e prea grav a nu plăti de fel salariile, a hotărît să le plătească, dar nu în moneda, care circulă pe piață, ci cu „bonuri de impozit", adică cu o monedă specială cu valoare de 30 suta.

Dar ceeace e şi mai caracteristic, e că statul, care îşi plăteşte datoriile sale cu această monedă, nu o primeşte nici pentru plată, decât a anumitor impozite. Nu ştiu dacă un fapt de acest fel săvârşit de un particular ar fi calificat ca abuz sau înşelătorie! Legea de urmărire face fel de fel de înlesniri statului pentru a-şi executa creanţele sale în contra particularilor, dar nu admite ca statul să fie executat de creditorii săi. Şi pentru a nu se crede că acestea sunt simple produse ale imaginaţiei, voi transcrie textul art. 67 din *„legea pentru perceperea şi urmărirea veniturilor publice“*: „averea mobilă şi imobilă precum şi veniturile de orice fel ale statului, Regiilor şi Caselor autonome, judeţelor şi comunelor, nu vor putea fi urmărite de nici un creditor pentru nici un fel de creanţă“.

Cu asemenea concepţiuni un stat, care trebue să fie păzitorul moralei publice, exercită aceeaşi influenţă moralizatoare ca şi un preot, de pildă, care, în timpul liber, s'ar deda la furturi sau adultere. Cetăţeanul, care ar fi dispus să-şi plătească datoriile, când vede cum se comportă statul, îşi zice cu drept cuvânt: dacă statul nu-şi plăteşte datoriile, de ce să le plătesc eu; dacă statul reduce creanţele cu 70% de ce să le plătesc eu integral.

Statul în opera de expropriere a drepturilor cetăţeneşti n'a voit să fie singur şi şi-a atras într'o complicitate silită şi celelalte instituţiuni cu oarecare independeţă: judeţele, comunele, ba chiar regiile şi Casele autonome, din cari poate unele nici nu se gândeau la acest mijloc comod de a-şi achita obligaţiile. O psihologie asemănătoare cu a delicvenţilor, cari dovedesc foarte mult simţ de camaraderie, când e vorba de săvârşirea delictelor.

Neplata datoriilor statului, pe lângă desastruosul efect moral mai are şi alt efect tot aşa de important: creiază la centru iluzia abondenţei şi încurajează risipa şi furtul averei statului. Nu mai vorbesc de ruina comerţului şi a industriei, cu tot cortegiul de mizerii: somaj etc.

Iată cum statul, care trebue să fie apărătorul sistemului burghez, prin atentatul continuu ce-l comite asupra principiului proprietăţii, devine, el însuşi cel mai însemnat factor de încurajare a curentelor de stânga.

Este nevoe să vorbesc şi de celălalt stâlp de sprijin al sistemului actual, care primeşte continuu lovituri din partea statului? E vorba de principiul *libertăţii.* Libertatea presei e garantată de constituţie. Nu e partid politic din cele cari au guvernat ţara după răsboi, care să nu fi abuzat, confiscând fără drept una sau alta dintre gazetele cotidiane sau săptămânale, călcând în picioare şi constituţia şi legea presei.

In asemenea condiţiuni, putem afirma fără teamă de a fi desminţiţi, că factorul care lucrează mai asiduu la dărâmarea sistemului burghez este însuşi statul, care are principala îndatorire de a întări acest sistem apărând proprietatea şi libertatea contra oricui şi cu orice preţ.

Pe lângă opera pozitivă de distrugere a actualului sistem, statul contribue şi indirect la aceasta, nefăcând nimic pentru întărirea celui al treilea stâlp al sistemului: familia.

In ţările din Apus statul a pus obligaţia funcţionarilor de a fi căsătoriţi, contribuind astfel şi la moralizarea cetăţenilor, pe deoparte micşorând şomajul elementului femenin, care fatalmente duce la prostituţie, iar pe de alta, obligând pe funcţionari a adopta un fel de viaţă mai lipsită de aventuri, dar mai sănătoasă şi mai morală.

Pe când în apus se încurajează în diferite feluri naşterile, la noi statul acordă un spor de salarii de 100 lei lunar pentru un copil, micşorând cota, dacă numărul copiilor e mai mare.

Din cele expuse rezultă cu evidenţă, că statul nu-şi îndeplineşte înalta lui misiune de a promova moralitatea, ci dimpotrivă, încurajează în felurite chipuri imoralitatea publică.

Eft. Mărculescu.

Renașterea noastră.

Vieața omenească se trece pe drumuri ce duc spre o primejdioasă descompunere. Civilizația și tehnica zilei, cu toate avantagiile lor, produc pe nesimțite în viața individului o valorificare a existenței numai pe teren material, tocind sensibilitatea spirituală și transformând societatea într'un sindicat al instinctelor. Vieața, așa pe cum își scurge zilele, pare că obligă pe individ să tăgăduiască tot ce există dincolo de senzațiile și freneziile unei existențe reduse la nevoile ei biologice. Experimentăm zi de zi atâtea greșeli și erezii ale economismului contimporan, căutăm un echilibru și ne desechilibrăm, fugim de sfintele datorii și răspunderi, ne sbatem în rău fără a ne da seama, că ucidem tot ce avem mai ideal și mai real valabil în ființa noastră: *sufletul.* In acest cadru schițat, o restabilire a unor vremi mai bune nu se poate aștepta numai dela o stare economică și politică a condițiunilor din afară ale vieții. Această descătușare din volbura răului trebue întemeiată pe o renaștere a ființei noastre lăuntrice, pe comorile ascunse ale sufletului, cari cer o grabnică valorificare, cu toată energia și în linia continuității istorice.

Este timpul ca să ne reculegem și să ne avântăm eroic spre cea mai populară ființă și totuși cea mai puțin cunoscută: *Dumnezeu.* Aici stă rezolvarea problemei care întârzie. Aceasta este porunca vremii: „Nimeni nu poate pune altă temelie (vieții) decât cea odată pusă, care e Isus Hristos" (I. Cor. III). Ori cum s'ar crede și ori cât iscodirile minții ar căuta alte mijloace de îndreptare, „fără de Iisus nu putem face nimic" (Ioan XV.).

„Cercetaţi Scripturile căci acelea mărturisesc despre Mine şi întru dânsele socotiţi a avea viaţă“ (Ioan V.).

Iată adevărul ce a fost pus în circulaţia adevărurilor creatoare ale vieţii omeneşti de cel care venind în lume, a căutat să salveze şi să refacă „vieaţa“ în chip legitim şi satisfăcător.

„Ce va folosi omului, dacă va câştiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde?“ (Matei XVI). *Dela suflet la trup,* iată calea pe care mergând se poate realiza binele unuia şi mulţumirea celuilalt. Sufletul este suportul de rezistenţă al trupului. El simte nevoia unui antrenament spre a putea duce lupta vieţii şi spre a învinge o catastrofă ce ne poate duce la peire veşnică. Numai printr'un suflet brăzdat de lumina credinţei ne lămurim rosturile mari ale vieţii, iar moştenirea sfântă lăsată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos formează idealul spre care trebue să năzuiască întreaga noastră fiinţă. Vieaţa, privită în perspectivă evanghelică, nu este plăcere şi nici huzur, ci este o treabă grea, este o continuă muncă, este un omagiu de slavă adus lui Dumnezeu. Nu urmează deci să credem în ceiace ne place să credem din îndemnul slăbiciunii noastre. Să ne coborîm în noi înşine şi să cunoaştem pricina răului în propria noastră fiinţă. Dacă vom descoperi un suflet miop şi schimonosit de păcat, să purcedem neîntârziat la refacerea lui. Să îndepărtăm cenuşa deşertăciunilor şi a desnădejdiilor şi să reaprindem acel foc sacru al credinţei în Dumnezeu, care mântuie. Un singur ideal să ne călăuzească pe toţi: *Iisus,* şi acestui ideal să ne încredinţăm toată viaţa noastră. Să cunoaştem pe Dumnezeu cel întrupat ca îndrumător, învăţător şi pildă de viaţă aşa cum îl propovăduieşte Biserica strămoşilor, aşa cum l-a înţeles sfinţii Apostoli şi aşa cum a rămas până la sfârşitul veacurilor. Numai aşa se poate duce campania de dărâmare a unei lumi care voeşte să rupă frânele menite să-i ţie în rânduieli cominţi cursul vieţii.

Să îndrăsnim, căci El a biruit lumea.

Diaconul Ioan Brânzea.

Germania lui Hitler.

Analiză, concluzii.

In cele ce urmează ne vom sili să facem o analiză scurtă, cât mai obiectivă şi reală a evenimentelor petrecute în Germania, în ultimii ani. Ne vom călăuzi, în primul rând, de principiul fundamental al cauzei şi efectului, fără de care nu există analiză şi nu poţi trage concluzii în nici-un domeniu.

Inainte de venirea lui Hitler situaţia Germaniei era caracterizată prin două fenomene esenţiale: inferioritatea faţă de celelalte puteri ale Europei şi atmosfera de anarchie şi desfrâu, produsă în urma slăbiciunilor democraţiei conducătoare.

Ori-câtă simpatie am avea pentru Franţa, luminată şi generoasă, porunca cea mare a adevărului, care ne este deviză, ne impune să constatăm, că această ţară, azi poate străjerul şi garanţia echilibrului european, nu a înţeles îndeajuns importanţa democraţiei germane, nu a încurajat-o suficient şi nu a făcut la timp toate sacrificiile pentru pacificarea Germaniei lui Streseman. Aceasta, credem, a fost o mare greşală. Trebuia să se ştie, că un popor, ca cel german, de 65 de milioane, nu poate fi ţinut, a la longue, în stare de inferioritate în privinţa drepturilor şi libertăţii sale. Această situaţie a Germaniei, precum şi nepregătirea, lipsa de energie şi de simţ politic a conducătorilor regimului democratic, şi, last, not least, criza economică, a produs, în decursul anilor, în Germania, o stare generală de enervare, potenţată mult de agitaţiile anarchizante ale comunismului, aşa încât în spiritul public se formase un furnicar de reacţiune, care

nu aştepta, decât forţa de polarizare, punerea în mişcare a uriaşei avalanşe. Această forţă a apărut în persoana şi acţiunea lui Adolf Hitler. Este omul fatal, creiat de imprejurările speciale. Terenul era preparat, în urma desvoltării imprejurărilor, iar scânteia lui Hitler, concretizată în programul naţional-socialist, a incendiat vertiginos întreaga Germanie. Psihoza hitleristă, extrem de violentă, a trecut graniţele ţării, cuprinzând şi pe saşii noştri din Ardeal, şi producând, firește, în sânul lor, numai zbucium şi desagregări. Tot ce s'a petrecut în Germania, dela venirea la putere a lui Hitler, a fost o urmare naturală a acestei puternice psihoze endemice. E clar că sub psihoză raţionamentul, individual sau colectiv, nu este stăpân pe acţiuni. Obiectivele naţional-socialismului german erau două: anularea tratatului dela Versaille şi distrugerea comunismului. Astfel se esplică violenţele şi barbariile din interior, impotriva comunismului şi evreilor, precum şi atacurile nesăbuite şi acţiunile apolitice în contra tratatului de pace.

Tot ce s'a făcut deci în Germania lui Hitler din Ianuarie 1933 încoace, s'a făcut sub psihoza naţionalistă, a cărei ecrescenţă este în primul rând rassismul.

Această stare endemică, etnico-sufletească, a creiat batalioanele de asalt — instruite de organele armatei regulate — o instituţie, care din punct de vedere al realităţilor politice, etice şi psihologice, trebuia să recolteze anarchia în interior. Tineretul a fost pur şi simplu exaltat şi astfel abătut din calea îndatoririlor lui normale şi firești, fiind aruncat în braţele îngâmfării şi a tuturor acţiunilor de violenţă, arbitrar şi aventură.

Obiectivul comunist atins, era însă numai un succes secundar: pregătirea pentru înfăptuiri interne şi externe. Acestea însă nu s'au arătat. Dimpotrivă, în politica externă numai eşecuri; izolarea Germaniei; iar în cea internă Führer-ul — prizonier al marei industrii şi al capitalului — a abandonat programul socialist şi a provocat, în urma unor enorme greşeli, lupta impotriva catolicilor, a protestanţilor, a democraţilor etc., un bellum

omnium contra omnes, a cărui urmare este revolta devotaţilor lui Roehm, şeful de stat major al batalioanelor de asalt naţional-socialiste.

Prin felul crud şi violent, arbitrar şi necugetat, cum a înţeles D-nul Hitler să reprime această revoltă, el a creiat Germaniei, în mijlocul decăderii financiare şi economice, o stare din cele mai primejdioase, care nu-şi poate găsi desnodământul, decât într'o revoluţie generală, sau printr'un război.

Prezicem aceasta, fără pretenţia de a fi profeţi. Marele filosof şi sociolog Ostwald spune: „Unsere ganze Kultur gründet sich darauf, dass wir in die Zukunft blicken"; (întreaga noastră cultură se bazează pe faptul, că privim în viitor). Tendinţele sociale se pot stabili din analizarea împrejurărilor date.

Şi acum ca concluzie, să privim tragedia germană, omeneşte şi politiceşte, sub aspectul ei actual şi real.

Convulsiunile de azi din Germania, periculoase şi indezirabile pentru Europa întreagă, sunt o consecintă a greşelilor ei proprii, dar în parte şi a neînţelegerii şi neînduplecării puterilor europene faţă de democraţia germană.

Avem ferma convingere, că problema păcii nu poate fi rezolvată, decât prin pacificarea Germaniei. Anumite concesiuni ce ar trebui să i se facă însă, *nu se pot adresa regimului actual german, în faţa principiilor mari de cultură şi progres, ci numai unui regim cu adevărat democratic.*

Insistăm: Liga Naţiunilor să adreseze un manifest către poporul german, punându-i în vedere anumite concesiuni echitabile, izvorîte din principiul egalităţii de drepturi, cu condiţia sine qua non, de a-şi schimba regimul actual într'unul democratic.

Ioan Al. Bran-Lemeny.

Concepţii noi ce se impun în medicină şi în viaţă.

In studiul nostru ce va cuprinde capitolele:

1. *Sportul şi respiraţia.*
2. *Intinerirea şi durata vieţii.*
3. *Alimentaţia, alcoolismul şi nicotinismul.*
4. *Imbrăcămintea şi oţelirea fizică.*
5. *Programul muncei de peste zi şi somnul.*
6. *Tuberculoza şi boli sexuale.*
7. *Profilaxia şi vindecarea bolilor.*
8. *Lupta contra guturaiului şi răcelilor*, suntem încă la capitolul prim. Ne vom îngriji însă ca fiecare articol în parte, să fie aşa expus încât să poată fi pe deplin înţeles şi fără a avea cetitorul la'ndemână şi celelalte articole.

Iată înşirate avantagiile comune la toate sporturile. La unele cum este d. ex. turismul, la înălţimi mari, se adaogă şi presiunea scăzută atmosferică, la 100 metrii un centimetru (pe Bucegi avem presiunea barometrică *560 m.)* şi astfel o activare a schimburilor din organism; la inot avem acţiunea mecanică a apei asupra pielei, dar factorii următori sunt comuni la toate sporturile:

1. Păstrarea elasticităţii şi tinereţei corpului nostru.

Pierre Bonette, un medic colonial francez, făcea foarte judicioasa observare, că la 45 de ani englezul este încă elastic, vioi, pentru că îl vezi alergând, după terminarea serviciului, pe bicicletă, cu racheta în mână, spre a juca Tennys, pe unul din terenurile amenajate la periferia oraşului; dar francezul la această etate este anchilozat, greoi, şi îl vezi citind ziarul în

umbra unei cafenele. Dacă pe mine m'ar solicita cineva să cuprind în 2 cuvinte legea cea mai importantă a corpului şi a sufletului, a-şi răspunde fără şovăire **bunătatea pentru suflet, mişcarea 'n liber pentru corp.** Noi greşim şi când credem, că această mişcare 'n liber este apanagiul numai al tineretului masculin. Nu este prea târziu nici la 90 de ani să faci mişcare 'n liber. Bătrânul Rockefeller în etate de 93 ani, celebrul rege al Petrolului şi marele filantrop, care a înţeles genial cum trebue concepută asistenţa socială, dovadă Institutele Rockefeller, cari funcţionează în fiecare stat civilizat, face zilnic încă 2 ore de bicicletă şi 2 ore de Golf. Mussolini, ce e drept mult mai tinăr, de 50 de ani, nu neglijează nici când are vre-un consiliu important de noapte, ora lui de călărie de dimineaţă. (Vezi biografia scrisă de Margareta Safrati). Emil Ludwig care are reputaţiunea de a fi cel mai mare biograf al zilelor noastre, constată în cartea sa Napoleon, că superioritatea lui Napoleon în campania din Italia şi Austria, faţă de adversarii săi, consta şi în faptul, că pe când adversarii săi din înalta aristocraţie se mişcau greoi în trăsuri, el, marele impărat, făcea cavalcade de 17—20 ore pe zi şi somnul îi era tot aşa de sprinten uneori de $^1/_4$ de oră numai înainte de luptă. Decăderea a început deodată cu părăsirea acestei vieţi de continuă mişcare, când n'a întârziat să-şi facă apariţia obezitatea. Dar oare ne trebue astfel de exemple, spre a fi convins fiecare din noi de acest fel de păstrare a elasticităţii corporale, când faci constant un sport oarecare? Nu avem fiecare zeci şi sute de exemple vii în faţa noastră?

2. Digestia şi respiraţia.

La congresul internaţional de medicină din Liege 1930, s'a exprimat axiomul paradoxal, că omul digeră mai mult cu picioarele decât cu stomacul. Nu e un paradox este o realitate. Cine are o îndigestie, cine suferă de stomac, cine îşi supraîncarcă stomacul, bazat pe stupida teorie a supraalimentaţiei, să facă efortul de a posti o zi întreagă şi să urce un munte, se va convinge imediat, pe propriul său corp, de acest mare adevăr. Ce desăvârşit îşi va relua, activitatea sa normală şi binefăcătoare, stomacul, care are nevoe de odihnă şi mişcare

pentru digerare. Asupra respiraţiei am înzistat în articolul precedent, când am vorbit de însemnătatea în general, a sporturilor. Dacă cunoaştem acest act fiziologic, că în loc de 8 litri de aer cât absorbim pe minut în viaţa sedentară, absorbim în sport chiar 80 de litrii aer pe minut, iar pulsul se ridică dela 70 la 200 bătăi pe minut, ne dăm uşor seama de acest avantaj comun al tuturor sporturilor: *ajutorarea digestiei, accelerarea bătăilor inimii, sânge oxigenat în dosă considerabil mărită pentru plămâni şi toate organele.*

3. **Razele ultraviolete** constitue un alt factor comun al sporturilor. E oare nevoe de o recapitulare? Ştim că spectrul solar vizibil, are cele 7 culori şi anume roşu, portocaliu, galben, verde, albastru, indigo şi violet. Dincolo de roşu avem razele infraroşii, calorice, pe cari le simte termometrul; dincolo de violet avem razele ultraviolete, invizibile, pe cari le simte placa fotografică şi pielea noastră, ce se pigmentează în negru, expusă acţiunii lor. Medicina cunoaşte indivizi ultrasensibili cari pot vedea şi înfraroşul şi ultravioletul. Se deosebesc între ele prin lungimea de undă dela 0,4 micron; cele infraroşii la 0,01 micron; cele ultraviolete; iară dincolo de ele avem razele cosmice cu o lungime de undă extrem de mică, cari au format obiectivul principal în ascenziunea lui *Piquard.* Razele ultraviolete sunt mai eficace la mare, căci vaporii de apă facilitează filtrarea razelor ultraviolete şi interceptează razele roşii şi infraroşii şi la munte, din cauza curăţeniei atmosferei. Fumul, praful din oraşe, le absoarbe; deasemenea nu trec prin stofe de culoare închisă. Stofele subţiri albe şi albastre le absorb numai în parte, în ori-ce caz, cine vrea să le aibă în nealterată cantitate trebue să facă baia de soare complet desbrăcat. La ţărmul Mărei Negre avem cam 2500 de ore de soare pe an, faţă de 1100 câte avem în medie la munte. Iată de ce, cine îşi poate întocmi viaţa, ca cel puţin o lună pe an s'o petreacă la mare, făcând inot şi băi de soare, atinge idealul vieţei fizice. Temperatura exterioară, când facem băi de soare, sau de aer liber, căci şi prin cerul inorat se transmite o cantitate de 30% din razele ultraviolete, trebue să fie de cel puţin 25 grade C. La Braşov avem în medie *86 zile sub zero, abia*

28 zile de vară şi 252 zile de primăvară şi toamnă. Zile de ploaie 132 şi 50 zile de ninsoare, deci clima noastră fiind cu mai mult de jumătate ploaie, frig, ninsoare, n'avem dece să ne impacientăm. Acţiunea terapeutică a razelor ultraviolete o putem cuprinde în următoarele puncte:

a) *Acţiune bactericidă.* Desinfectează pielea, omoară microbii, desinfectează şi curăţă plăgile expuse la soare, distruge virusul ce produce genofuloza ganglionară la copii şi adulţi;

b) *Desvoltă anticorpi,* dând o imunitate organismului faţă de ori-ce infecţiuni.

c) *Provoacă iperemie,* adecă dilataţia arterelor pielei şi prin asta o activare a circulaţiei şi a respiraţiei;

d) *Pigmentul din piele* activat de soare produce substanţa numită tirosină, care în capsulele suprarenale se transformă în adrenalină, de mare importanţă în metabolismul nostru (arderile din organism).

e) *Reţinerea de fosfor şi calciu.* Sub influenţa razelor ultraviolete aceste elemente preţioase, mai cu seamă pentru desvoltarea copiilor, se pot asimila în cantitate suficientă din alimente. La mare şi la copiii, cari iau untură de peşte, deci tot un animal care a absorbit din abondenţă din razele ultraviolete bogate ale mării, nu exista rachitism. De aceea a spus *Rollier.* un mare pediatru elveţian: *„Dintre toate florile aceea care are mai mult nevoe de soare, este floarea omenească, adecă copilul.*

f) *Inspiraţie* în plus de oxigen. Pielea inspiră cam a 100 parte din cantitatea întreagă de oxigen şi atunci ne dăm seamă uşor, că desbrăcaţi absorbim oxigen în plus. De aceea este bine să ne facem obiceiul în excursii, chiar şi iarna, când uneori la munte direct în bătaia soarelui avem 40 de gr. de căldură, să ne desbrăcăm chiar şi numai pentru câteva minute.

g) In sfârşit amintim, ca un rezumat al tuturor acestor acţiuni, *mărirea potenţialului vital,* adecă sub influenţa razelor ultraviolete, pofta de mâncare se măreşte, greutatea creşte vioiciunea corpului şi spiritului bate la ochi.

Pentru a termina cu acest capitol al avantajiilor comune la toate sporturile, amintim ca ultim factor comun:

4. **Transpirația.**

Dacă un organism viu n'ar putea elimina, prin urină și prin transpirație, toxinele produse în arderile proprii, s'ar distruge otrăvit în 52 de ore. Să căutăm în sportul ce-l facem, să ajungem adesea la acest stadiu binefăcător al transpirațiunei căci prin glandele noastre sudoripare se elimină multe din produsele balaste ale corpului nostru.

Dr. Mircea Suciu-Sibianu.

25 ani dela moartea lui Dr. Aurel Mureşianu.

Parastasul oficiat zilele trecute întru odihna de veci a lui Dr. Aurel Mureşianu, dela a cărui moarte s'a scurs un sfert de veac, mi-a evocat în memorie ziua tristă de Duminecă 20 Iunie 1909, când pe la ora6 d. a. mi s'a adus la cunoştinţă moartea neuitatului meu director.

Mă găseam, ca de obiceiu Dumineca, la Casina română — pe atunci în edificiul din Strada Hirscher, colţ cu strada Orfanilor — unde braşovenii de pe vremuri se întâlneau zilnic în sala de lectură sau la un joc de cărţi, sah şi biliard.

Deşi cunoşteam cu toţii boala grea a lui Aurel Mureşianu, desnodământul neaşteptat a produs o adevărată consternare. Toată lumea a întrerupt lectura şi jocurile distractive. A urmat o tăcere mormântală....

Se prăbuşise un stejar din codrul secular, murise un om a cărui viaţă era atât de strâns concrescută cu viaţa Braşovului şi cu luptele naţionale, cari se înteţiseră în ultimii ani.

*

Cu câteva zile înainte de moartea sa observasem la Aurel Mureşianu o enervare mai mare ca de obiceiu. Aştepta cu nerăbdare sosirea soţiei sale, plecată la Viena şi Praga, ca să-şi aducă acasă pe cei doi copii, cari urmau şcolile înalte din streinătate. Par'că presimţea apropierea desnodământului.

Nervozitatea şi nerăbdarea bătătoare la ochi era însă desigur pricinuită şi din cauza persecuţiunilor tot mai grele ce se concentraseră asupra ziarului. Cu o zi înainte fusese vizitat de medicul oficial al tribunalului pentru a obţine un certificat de boală neputându-se prezenta la tribunalul din Târgul Mureş,

unde fusese chemat ca să fie ascultat într'un proces de presă. In dimineaţa zilei desnodământului a trimis procuraturei din T.-Mureş prin mandat postal o sumă de 1000 cor., amenda dictată ziarului într'un alt proces. Alte amenzi erau în curs de plată, iar subsemnatul, fiind condamnat la o închisoare de 4 luni, aveam să plec peste scurt timp la Seghedin, ca să-mi ispăşesc pedeapsa.

Toate aceste mizerii, preocupări şi frământări au contribuit desigur în măsură mare la agravarea stării sale sanitare zdruncinate, amărându-l sufleteşte şi slăbindu-l trupeşte, încât în seara zilei de 20 Iunie, după ce cetise corespondenţa şi ziarele sosite, îi s'a rupt subit firul vieţii.

*

Inmormântarea rămăşiţelor sale pământeşti a fost impresionantă. Imi reamintesc o scenă. Observând organele poliţiei numeroasele coroane cu funtă tricoloră, cari se aduceau din locuinţa defunctului pentru a fi depuse pe carul funebru, s'a prezentat în localul redacţiei un sergent aducându-ne la cunoştinţă ordinul şefului poliţiei prin care opreşte depunerea coroanelor cu tricolorul nostru pe dricul mortuar. Zadarnic am protestat în contra acestui ordin, zadarnic au intervenit la şeful poliţiei deputaţii Dr. Maniu, Dr. Vaida şi Dr. Vlad, veniţi la înmormântare, a trebuit să ne supunem acestei oprelişti pentru a nu provoca un scandal public în clipele înmormântării. Am desfăcut de pe cununi fontele tricolore, profund tulburaţi, şi am împodobit sicriul cu cununile de lauri, stejar şi spini...

Dar poate aşa a fost scris în cartea destinului neamului, ca să aducă şi guvernul maghiar ultimul său „onor pământesc“ celui, căruia, în viaţă fiind, nu i-a putut smulge din sufletul său mare tricolorul credinţei şi nădejdiilor în viitorul neamului românesc.

Cu toate acestea mai rămăsese neobservată o cunună cu tricolor. Cortejul se pusese în mişcare, iar din noianul de cununi şi jerbe de flori se desprindea o funtă *roşu-galbină* şi una *albastră*-galbină... Coloarea a treia de pe ambele panglici era îmbrăcată în doliu. Era cununa depusă de redacţia „Tribunei“ din Sibiiu.

*

Am întrat în redacţia ziarului „Gazeta Transilvaniei“ în vara anului 1902. Dr. Aurel Mureşianu era foarte sever la alegerea redactorilor ziarului.

Probabil legăturile pe cari le avea cu familia noastră, între cari cu regretatul meu frate Valer şi regretatul meu cumnat Oniţiu, pe atunci director al liceului românesc din Braşov, dar şi o simpatie personală ce o avea faţă de mine — fusesem cu ani înainte colaborator la ziarele „Dreptatea“ din Timişoara, „Drapelul“ din Lugoj şi „Patria“ din Cernăuţi, mai fusesem şi expulzat din Bucovina pe motive politice-gazetăreşti — l-au făcut pe Dr. Aurel Mureşianu să mă angajeze ca colaborator intern la ziar. A fost în tot cazul angajamentul meu un mare eveniment pentru braşoveni căci eram *primul* colaborator *intern* de confesiune *ortodoxă*. In tradiţia ziarului era, ca să fie angajaţi exclusiv oameni veniţi dela Blaj, adică uniţi.

Redacţia „Gazetei Transilvaniei“ era pe-atunci supranumită „redacţia *tainică*“. Stăpânea în ea o atmosferă severă, tăcută, controlată şi puţini erau cei aleşi, cari aveau intrare în sanctuarul Murăşenilor.

Luasem locul regretatului Grigorie Maior, al cărui resort era cronica culturală, socială şi artistică a vieţii Braşovului. „Gazeta Transilvaniei“ apărea pe-atunci zilnic. In materia aceasta eram „titrat“ fiind membru în comitetele „Astrei“, a „Reuniunei de cântări“ şi a altor societăţi culturale. Fusesem un an şi sublocotenent activ în Braşov cu întinse legături sociale. Mai înjghebasem şi un cor al tinerimei intelectuale braşovene sub dirigenţa prietinului Nicolae Oancea, azi profesor de canto la liceul din Braşov, cu ajutorul căruia dam concerte şi serbări colegiale în Braşov şi la sate, jucând şi teatru în trupa prietenului Zaharie Bârsan, cu concursul tinerelor şi mult promiţătoarelor conservatoriste de pe vremuri, Maria Voiculescu şi Olimpia Bârsan.

Atmosfera redacţiei începuse să se mai însenineze, devenise mai zgomotoasă, mai veselă. La început întâmpinasem unele greutăţi, o opoziţie oareşcare din partea colegilor mai vechi, neobişnuiţi cu nota mai veselă, pe care o adusesem prin firea mea boemă. Aveam chiar şi unele mici conficte, mai cu seamă când mai făceam câte-o „escapadă“ culturală-socială cu

corul pe la prietenii din provincie şi când lipseam uneori câte 2—3 zile dela redacţie. Severul meu director mă cam mustra, iar eu căutam să-mi apăr libertatea de acţiune, pe motiv că numai luând contact cât mai des cu poporul dela ţară puteam să culeg „impresii" pentru cronica pe care o redactam.

Mici incidente şi neplăceri, cari, cum se iveau, aşa şi treceau, căci atât Aurel Mureşianu ca şi fericita d-nă Elena Mureşianu, o femeie distinsă şi de o muncă de admirat, înţelegeau în cele din urmă tinereţea şi libertatea de acţiune pe care mi-o luam adeseori fără o prealabilă învoire.

In vara anului 1904 Dr. A. M. mă trimisese în Bucovina, ca să reprezint ziarul la serbările dela Putna cu prilejul împlinirii a 500 ani dela moartea lui Ştefan cel Mare. M-am achitat cu scumpătate de mandatul primit, trimiţând zilnic telegrame şi rapoarte în scris ziarului. In acel an mi-am consolidat definitiv situaţia la ziar prin serviciile prompte şi conştiincioase aduse, cari mi-au fost recunoscute.

*

Nu este locul în aceste crâmpeie de amintiri să arăt opera naţională săvârşită de Dr. Aurel Mureşianu. L-am cunoscut bine şi în zile bune ca şi în multele zile grele, timp de şapte ani cât am avut onoarea să-i fiu colaborator.

Par'că-l văd şi acum: bărbat impozant cu ochi ageri şi scrutători, un cap expresiv cu o barbă căruntă frumoasă împărţită în două. O voce sonoră de metal, care de câte-ori răsuna la întruniri publice, în şedinţele consiliului judeţean şi municipal, umplea cu fiori pe cei cărora li se adresa. Era cuvântul scurt şi apăsat, care pretindea stăpânitorilor de pe vremuri respectul drepturilor imprescriptibile la viaţă ale poporului nostru, iar dela ai săi *cinste*, *abnegaţie* şi *statornicie* în lupta pentru dreptate şi libertate.

Nici nu putea să fie altfel bărbatul crescut în tradiţiile marei generaţii dela 1848.

Multora dintre contimporanii săi politici le părea adeseori încăpăţinat şi prea pornit, desconsiderând pe alţii, cari se îmbulzeau la locurile de conducere şi de cinste. Se poate să fi greşit uneori, să fi fost nedrept faţă de alţii.

Peste toate aceste ciocniri trecătoare în sbuciumul unui popor setos după cinste, libertate și dreptate, se ridică însă *devotamentul* său neprecupețit pentru cauza națională, *bărbăția* cu care a stat o viață întreagă în serviciul neamului, *consecvența* de fer cu care a urmat drumul luat dela început și *răbdarea îndârjită,* cu toate suferințele sale crâncene din ultimii ani, cu care a îndurat până în ultima clipă a vieții, loviturile tot mai întețite ale opresorilor seculari.

De ani de zile zăcea pe patul suferinței și suporta cu liniște stoică perchizițiile domiciliare, interogatoriile, plătea amenzile grele în bani și se îngrija ca să înlocuiască și să ajute familiile celor cari aveau să plece la închisoare — până în clipa când îi s'a rupt deodată inima și falnicul stejar, ținând în mână condeiul pentru a pregăti articolul politic pentru a doua zi, s'a prăbușit la pământ în aceeași zi în care împlinise 62 ani ai vieții sale sbuciumate.

In veci amintirea lui.

Victor Branisce.

BIBLIOTECA „ASTRA" BRAȘOV

Ioan Al. Lapedatu

poet, profesor și gazetar naționalist. 90 ani dela nașterea lui.

Ardealul creator de forțe noi, demne de amintit și comemorat, a dat cu prisosință contribuția sa de jertfă, pentru unitatea națională românească, trimițându-ne la răstimpuri ce vor rămâne nemuritoare în istorie, figuri cari au ridicat glasul răsvrătirii, contra apăsării seculare maghiare. Chipul cioplit în bazalt al lui Avram Iancu, fața de granit a lui Horia și figura de om hotărît a lui Cloșca, au știut să se facă ecoul suferințelor colectivității românești, atrăgând asupra lor interesul împăratului.

Dacă cel dintâiu și-a petrecut restul vieții printre vârfurile Munților Apuseni, doinindu-și jalea întunecată din tulnic, ceilalți au preferat să-și împrăștie rubinul trupului lor sfânt, sub dinții temutelor roate de tortură, murind buni români.

Afară de acești eroi naționali, au mai fost o pleiadă de propovăduitori ai cuvântului scris, cari adăpostiți în tiparnițele bisericești, au ținut trează conștiința națională.

Din perioada de timp dela 1848 și până la 1877, se reliefează puternic pe marea frescă din Panteonul naționalist al Ardealului, ca figura cea mai însemnată — după cum susțin toți cronicarii timpurilor — literatul, profesorul și gazetarul naționalist *Ioan Al. Lapedatu.*

In 6 Iulie 1844 *), în sătulețul Colun, așezat pe malul drept al Oltului, în apropiere de Avrigul lui Gheorghe Lazăr, în casă de econom fruntaș, s'a născut copilul bălai și sănătos

*) Vezi „Discurs comemorativ, ținut în 25 Martie 1898, de profesorul *Andrei Bârseanu*", și publicat în Anuarul XXXIV pe anii 1897—98 — al Liceului Șaguna din Brașov.

Ioan Lapedatu. Părinţii Ana şi Alexe Lapedatu, tatăl din satul vecin Glâmboaca, i-au înlesnit să înveţe carte în Glâmboaca şi apoi la şcoala săsească din Hosmanul vecin.

Dornic de învăţătură, atrase imediat atenţia preotului catolic, care sfătuise pe părinţi a-l da la Sibiu, unde urmă clasa a treia şi a patra primară. Dovedindu-se de o inteligenţă rară, Ioan Lapedatu fu dat la liceul romano-catolic din Sibiu, fiind un şcolar eminent, ca în deobşte toţi băeţii de ţărani, îmbrăcaţi în straie mocăneşti — sumani şi cioarecei — şi ţinuţi cu merinde adusă în traistă, odată pe săptămână, dela bătrânii de acasă. Diferitele lipsuri de cari se izbi, în loc să-l descurajeze îl oţeleau, căci cu toate că părinţii lui erau fruntaşi în comună, totuşi era nevoit a-şi sacrifica o parte din timp pentru a medita elevii din cursul inferior, procurându-şi astfel mijloacele materiale necesare continuării liceului.

In vacanţele şcolare, copilul voinic de ţăran, cu ochii senini ca zilele de vară, cu faţa blajină ca botişorul catifelat al meilor, pe cari îi vedea zburdând nevinovaţi în turma de oi a tatălui său, ce o ducea adeseori la păşune, îşi va fi făcut desigur planuri de viitor, cari aveau să devie în curând realizabile.

In 1868 Lapedatu era absolvent al liceului din Sibiu, având în plus şi o serioasă cultură literară, autor a câteva versuri apărute în „FAMILIA“ încă de pe la 1866. Impins de curiozitatea de a cunoaşte centrul românismului, plecă la Bucureşti, unde intră ca institutor particular în casa lui *Nicolae Romanescu*, care, prieten cu familia Brătienilor, îi găsi un loc la Ministerul Cultelor.

In toamna lui 1868, pe baza certificatelor eminente şi a poeziilor publicate în „FAMILIA“ lui Iosif Vulcan, în „ALBINA PINDULUI“ a lui D. Bolintineanu, în ziarul „TRAIAN“ al lui B. P. Haşdeu, cât şi în urma recomandării lui Şaguna, obţinu o bursă dela societatea „Transilvania“ şi plecă la Paris, pentru a urma literatura şi filozofia. Parisul oferea pe vremea aceea singurul centru în care studentul sârguitor putea să-şi înmulţească cunoştinţele în domeniul artelor, ştiinţelor, literelor şi filozofiei, dar unde tânărul putea deasemenea foarte uşor aluneca pe panta desfrâului sau a plăcerilor distractive. Insă

tânărul student român, nu şi uită adevăratul scop pentru care fusese trimis la Paris, fiind unul dintre studenţii cei mai conştiincioşi. Un fost amic şi coleg al lui Ioan Al. Lapedatu, *Ioan Bozoceanu*, în cuvântarea ce i-a ţinut-o la înmormântare a spus: *„numai aceia, cari l-au văzut la lucru, îşi pot face o idee despre râvna cu care căuta să profite, cât se poate mai mult şi mai bine, de luminile, ce le răspândea focarul inteligenţei şi culturei unui mare popor. Atunci uita el totdeauna de mizeriile vieţii materiale, cu cari avea să se lupte şi aici, ca şi la gimnaziu.*“*) Această declaraţie a colegului şi amicului său, ne scoate în evidenţă adevărata faţă a caracterului şi voinţei lui Lapedatu. La Paris a frecventat cursurile dela colegiul *Sainte-Barbe*, *Collége de France* şi la *Sorbona* a aprofundat filozofia lui *Caro şi Paul Janet.*

Din cauza războiului franco-german, în Septembrie 1870, Ioan Lapedatu trecu la Bruxelles, unde, cu permisiunea societăţii „Transilvania“ îşi continuă studiile, luându-şi în 1871 doctoratul în litere şi filozofie cu un succes răsunător.

Intors în ţară, tânărul profesor de filozofie clasică, dornic de muncă pentru ridicarea poporului român din Ardeal, se stabili la Gimnaziul din Braşov. Se căsători în 1872 cu fata preotului săcelean Eremia Verzea, anume VICTORIA VERZEA. Cărturarii braşoveni aveau legături de prietenie cu mocanii înstăriţi. Faptul ne e confirmat şi de a doua căsătorie a lui Ioan Lapedatu — în 1875 — tot cu o săceleancă, din vestita familie a Ţârculeştilor, Amalia Circa, cu care trăi până la moarte, în 1878.

Vom încerca a ne ocupa mai departe — deşi în cadru restrâns — de cele 3 feluri de activităţi ale sale.

POETUL

Activitatea *poetică* şi-a început-o de tânăr, încă de pe băncile liceului din Sibiu şi şi-a continuat-o chiar la Paris, trimitând punctual colaborarea-i preţioasă, periodicelor de pe atunci. Poeziile lui par un ecou al lui Alexandri, putând fi numit cel dintâi ardelean făuritor de imnuri către libertate, strigându-şi răspicat revolta faţă de nepăsarea românilor de atunci:

*) Vezi „discurs comemorativ... etc.... etc.

Martiri ne-au fost părinții și mamele martire —
Noi, cei născuți în lacrimi, trăi-vom tot așa?
(din poezia „La îngerul libertății") *)

sau mai aproape de Alexandri — îndemnând la unire, — îl găsim în strofele

. . . . . „în unire
E a voastră mântuire,
Voi, nepoții lui Traian".
din poezia „Apel la unire".)**)

Dela moartea poetului redeșteptării noastre naționale — ANDREI MUREȘIANU — și până la ivirea noului astru al poeziei, române, care, optimist convins, redă atât de minunat viața poporului dela țară — GHEORGHE COȘBUC, — Ioan Al. Lapedatu a ținut cu demnitate locul de versuitor al Ardealului românesc, continuând ideea de răzvrătire, atât în vers — ca poet —, cât și în proză, ca însuflețit gazetar naționalist.

A publicat în 1874 o carte întitulată: *„Incercări în literatură"*, în a cărei prefață cu modestia care îl caracterizează, scrie: *In fața neproductivității literare de astăzi, în fața lipsei de puteri exctraordinare, nu trebuie acuzate și condamnate mediocritățile, dacă cutează, etc....".* Departe de a fi o mediocritate, printre cele 38 de poezii — sunt unele de autentică inspirație poetică — așa de exemplu poezia *„La mama"* și *„Dumnezeul nostru"*.

Reproducem, pentru frumusețea versului și uimitoarea sensibilitate poetică, strofa a patra din poezia *„La Mama"* *) în care poetul spune:

Ah, cea caldă lăcrămioară,
Ce din geană-ți se coboară,
Lasă-mă să ți-o sărut.
C'alte lacrimi înfocate,
Vei fi plâns nenumărate,
Și eu nu ți le-am văzut.

pentru ca în strofa a șaptea să încheie minunat imaginea, scriind:

---

*) Din volumul „Poezii, ale scriitorilor din epoca unirii" 1909.
**) Idem.
*) Vezi volumul „Incercări în literatură" Brașov 1874.

Mi-a fost dat dela pruncie,
Să te plâng de tine plâns.

Volumul mai cuprinde şi o dramă în 3 acte „Tribunul". A colaborat: la „Albina Pindului", „Familia", „Traian" şi la analele societăţii „Transilvania". A fost un mare iubitor al literaturii populare.

PROFESORUL

Privind activitatea lui Ioan Al. Lapedatu ca *profesor*, descoperim pe adâncul erudit, cunoscător al limbei latine şi eline, care în calitate de dascăl la Gimnaziul din Braşov, devenise idolul elevilor. Ca iubitor al poeziei dela ţară, îndemna şcolarii la culegerea perlelor populare, cari apoi citate ori cântate — poveşti sau doine — erau savurate în societăţile de lectură ale elevilor. A fost conducător priceput şi atrăgător prin vorbă şi fapte, al societăţii de lectură în anii 1875 - 76 şi 77, unde împărtăşia cu măestria ce îl caracteriza, cunoştinţele sale vaste sub o formă plăcută de povestitor talentat. Tot aici, Ioan Al. Lapedatu, îndemna părinteşte şi binevoitor, tinerile talente ce mijeau ca mugurii, primăvara, sfătuind elevii la o formă frumoasă de expresie, însă cât mai neaoşe românească. El însuşi poet, era cel mai indicat a servi ca model, vlăstarelor ce îşi încercau paşii timizi pe câmpul literaturii române.

Dela întâiul contact ce l-a avut cu intelectualii braşoveni a produs o impresie excelentă, omul cu o vastă cultură apuseană, ce venise, plin de dragoste pentru poporul român, să răspândească lumină nouă de cultură temeinică.

Astfel, la prima cuvântare ce o rostise cu prilejul numirii lui ca profesor, în 1871, umpluse peste margini sufletele româneşti, dovedindu-le o înaltă cultură şi un dar special de a convinge, încât la sfârşitul cuvântării, în aplauze furtunoase, noul profesor era felicitat, în timp ce bătrânii îşi ştergeau lacrimile de bucurie ce le scăldau ochii, iar protopopul Ios. Barac, l-a îmbrăţişat zicându-i: „*N'ai umblat degeaba la şcoalele cele mari din Paris*" Entuziasmul şcolarilor nu mai cunoştea margini, privind cu o deosebită mândrie pe acel ce avea să devie profesorul lor cel mai iubit.

La explicările din Mitologie, profesorul Lapedatu ştia aduce în legătură faptele eroilor vechi, cu datinile şi obiceiurile poporului nostru, propovăduind elevilor, *cultura istoriei naţionale.* A învăţat pe elevi să iubească poporul dela ţară şi să coboare în mijlocul lui. A mai căutat să înlocuiască streinismele din vorbirea curentă, cu cuvinte curat româneşti.

Nu este de mirare deci, — cu profesori de talia lui Ioan Al. Lapedatu — că în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Gimnaziul din Braşov era vestit ca una din cele mai bune şcoli din toată monarchia Austro-Ungară, unde conştiinţa naţională se propovăduia curajos şi pe bază de istorie documentată.

Gazetarul Naţionalist.

Partea cea mai însemnată a activităţii sale, după părerea noastră şi după cum au remarcat-o şi alţi biografi, este activitatea de *gazetar naţionalist.*

Era fatal ca fiul de ţăran, trăit în mijlocul poporului de jos, cunoscător serios al suferinţelor şi nedreptăţilor îndurate de români, iar mai târziu trecut prin şcoala occidentului, unde în marile biblioteci parisiene a avut mijlocul să se convingă de nedreptatea istorică ce se făcuse românilor, să devie un strigător al dreptăţii româneşti.

Veşnic preocupat de problemele româneşti din Ardeal, scria prietinilor săi, lansând ideea *„unui nou partid politic, din tineri noi cu un nou program“.*

Sub impulsiunea de ziarist — gazetăria fiind cea mai mare pasiune a lui — face să apară la 23 Februarie 1874, în Braşov, împreună cu Aron Densuşianu şi Teofil Frâncu, Lapedatu fiind *„colaborator primar“* ziarul de apărare al programului naţionalist „Orientul Latin“.

Care era *programul naţionalist* ce il susţineau aceşti reformatori în paginele noului ziar? Spre deosebire de cele două grupări ardelene — *activiştii* şi *pasiviştii* — cari cereau în prim rând *autonomia Transilvaniei,* mai ales până la încheierea dualismului, cei dela „Orientul Latin“, voiau să reacţioneze printr'un program politic, ieşit din ideea de *unitate* a neamului

românesc. Deci, cărturarii grupaţi în jurul ziarului „Orientul latin“, puteau fi numiţi grupa *radicaliştilor*. „Programul lor se rezuma la: 1, românii, prin aceeaşi origine, limbă şi datini, *sunt uniţi*; 2, suntem *latinii orientului* şi trebuie să reluăm legăturile cu ginta latină; 3, vom *apăra drepturile* şi interesele românilor din Austro-Ungaria;„ 4. vom susţinea constituţia *Bisericii Ortodoxe* şi 5, vom considera chestiunile, drepturile şi interesele *românilor de dincolo de Carpaţi* ca *pe-ale noastre* *).

Prin energia lui Lapedatu, ziarul a fost ridicat la o treaptă înaltă din punct de vedere al politicei naţionale, impunându-se ca organ neînfricat şi obiectiv.

Din frământările prezentului său nebulos, desprinde profeţia şi afirmă în scris, cu aproape o jumătate de secol înainte, închegarea sănătoasă şi trainică a României-Mari, precum şi rolul ce îl are astăzi.

Pentru susţinerea celor de mai sus, reproducem din articolul: *„Românii în Orientul Europei“*, unde vorbind despre tendinţele expansiunii germane la noi, scrie în pasajul de mai jos, următoarele“

„Nemţii vreau o Dunăre germană, Ungurii, Maghiaria până la Marea Neagră. Dar zadarnic. Dintre toate popoarele cari locuesc pe teritorul aşa numitului Orient European, Românii sunt cei dintâiu, cari atât prin poziţiunea, cât şi prin numărul lor se par destinaţi a funda cea mai însemnată putere la Dunăre şi Carpaţi. E invederat, că cele 10 milioane de Români vor juca primul rol pe terenul culturii în Orient. Misiunea lor este de a fi întru toate ***poporul latin al orientului*** *şi atâta ajunge“.*

Apoi scrie cu convingere şi despre alte probleme ca: *ofensiva culturală, principiile naţionale, boala servilismului expoziţiile şi bibliotecile poporale, frumuseţea datinilor, impoporarea oraşelor etc.*

---

*) Vezi „Ioan Al. Lapedatu“ (1844—1878) de Ion Mateiu, Biblioteca ziaristică din Gluj.

Presa maghiară nu vedea cu ochi buni activitatea şi mai ales avântul pe care îl lua „Orientul latin“ şi a pornit acţiunea de distrugere a acestei gazete.

Astfel, pentru persecuţiile guvernului maghiar, Lapedatu e nevoit la 5 Martie 1775, să demisioneze dela Gimnaziu, care devenise ţinta atacurilor ziaristicei maghiare.

După 6 luni dela dimisia sa, ziarul drag tuturor românilor „Orientul latin“, îşi pleacă vigurosul cap, pe eşafodul ridicat de persecuţia maghiară.

Deabia în 1876, după intervenţii numeroase şi greutăţi mari, Lapedatu reuşi să fie reintegrat, însă ca *profesor nou* la gimnaziul din Braşov.

Pasiunea lui pentru ziaristică nu scăzu şi a fost foarte fericit, când cu concursul lui Visarion Roman dela Sibiu, putu scoate — la 18 August 1877 — primul număr din noua revistă al cărei redactor era, anume: „ALBINA CARPAŢILOR“. Revista s'ar fi numit „*Albina Daciei*“, însă intervenind opreliştea guvernului maghiar, şi-a schimbat numele. Revista ieşia săptămânal şi se subintitula: *foaie beletristică ştiinţifică şi literară cu ilustraţiuni*“.

Despre „ALBINA CARPAŢILOR“ marele Eminescu scria în *Curierul de Iaşi*: „*Alături cu jurnalul Foişoara Telegrafului Român, care se ocupă mai mult cu ştiinţele, apare de acum înainte tot în Sibiu o foaie beletristică ilustrată, cu numele Albina Carpaţilor. Ortografia e mai puţin fonetică decât a Foişoarei, dar limba e îngrijită şi înainte de toate foaia conţine mai multe articole originale. Noi ne bucurăm de propăşirea fonetismului în Transilvania. Aceasta este un puternic mijloc pentru a păstra vechea noastră avere naţională: unitatea în limbă şi o normă unică în pronunţie*“.

Printre colaboratorii revistei, găsim scrisul lui St. O. Iosif, G. Baiulescu, I. Meşotă, I. C. Tacit, Fl. B. Marian şi chiar pe talentatul Alexandri. Publică şi câteva *călătorii*, „cuprinzând în note vioaie poezia peisajului dunărean sau monotonia *Bărăganului* punctat numai de târlele mocanilor săceleni.“

S'a mai ocupat, în afară de ziaristică şi cu întocmirea de biblioteci culturale, organizări de conferinţe şi cu genul povestirii populare. A tipărit şi o carte de actualitate pe atunci, intitulată „ASUPRA SITUAŢIUNEI“, apărută la 1887.

Munca necontenită, greutăţile îndurate în decursul timpurilor, cât şi preocuparea de soarta românilor, i-au măcinat repede sănătatea, făcându-l să închidă ochii săi pătrunzători, în seara zilei de 6 Aprilie 1878.

Intelectualul cizelat, cu o cultură superioară contemporanilor, veşnic preocupat de *unitatea naţională,* adept al *latinităţii* şi stâlp al *ortodoxiei,* din cauza eforturilor prea mari, a murit de ftizie la vârsta de 34 ani, tânăr, veghiat în lungile seri de boală de AMALIA CIRCA, soţia iubitoare şi curajoasă, care a ştiut să-şi îndeplinească obligaţia de mamă, redând ţării pe orfanii lui Ioan Al. Lapedatu.

Mare luptător al naţionalismului românesc din Ardeal, az la comemorarea celor 90 ani dela naşterea ta, se cade să-ţi evocăm amintirea, deoarece ţi-ai făcut româneşte şi cu prisosinţă întreaga datorie.

Victor Tudoran

BIBLIOTECA „ASTRA" BRAŞOV

Poemă

Era târziu. Fantoma luminei dădu mână cu aceea a întunerecului.... Numai în acest ceas sunt ele prietene, și numai pe o clipă....

Credeam că-mi vei atinge ochii obosiți, cu petalele dulci ale somnului, ca să-ți pot visa Numele, și să nu Te numesc greșit înaintea strămoșilor mei, cari veniră să-mi ceară socoteala, pentru lenevirea ce mă împiedecă de-a Te cunoaște....

N'ai venit. Ploaia gloriei Tale s'a vărsat asupra mării înfuriate, căreia-i serveau drept minge cei ce cutezară să-i exploateze puterea....

N'ai sosit. Și mi-se pare că tot nu e târziu să apari....

Tu nu știi să întârzii!...

Octavian Șireagu

Doi tovarăși.

Câte flori sunt și'n vara aceasta pe toate drumurile, și de preț de nimic în piață, totuși pe cosciugul cărăușului Florea Pârvu din Mănăștur nu s'a rătăcit nici o singură floare. Câți oameni, cu treabă și fără treabă, împestrițează ulițele orașului nostru într'o zi de vară frumoasă, dar cosciugul sărmanului om nu s'a îndurat nimeni să-l urmeze. Adecă ba da un om la o distanță oarecare de carul mortuar. ducea un cal de căpăstru. Atâta tot convoiul. Calul era departe de dric. Bagseamă, omului care-l ducea îi era rușine să-l vadă lumea că merge după mort, cu calul.

Eu cunoșteam calul, îl cunoscusem și pe Florea, căci îmi cărase mobila când mi-am schimbat odată locuința. Mă mutam într'altă uliță, numai la câțiva pași de fosta mea locuință și-am făcut totuși două ceasuri pe drum: eu după căruță, moș Florea la botul calului. Mereu sta roibul de se odihnea, iar de cumva nu se oprea calul, îl oprea stăpânul său. Vă puteți închipui cât de bine i-o fi mers bietului cărăuș în meseria lui, dacă toate drumurile ce-avea să facă, le-o fi făcut astfel. Eu l-am angajat atunci din milă. I-am văzut hainele rupte ce abia se mai țineau pe el și bătrânețea. Moș Florea împlinise 82 ani. De treizeci și mai bine fusese căruțaș. Stătuse'n târg ziulica'ntreagă, rezemat de loitra carului și așteptând să-i vie mușteriul. Multe multe gânduri l-o muncit pe el, cum sta așa, dar mușterii puțini se abătură, căci îi vedeau calul slab și prăpădit. Era bătrân și dobitocul. Și pe moș Florea îl durea că dela o vreme câștigul împuținându-se și scumpetea devenind tot mai mare, fu silit să tragă din porțiunea calului. Pân'a mai avut în bancă ceva din cele câteva sutișoare ce le cruțase el în tinerețe, n'a dus lipsă roibul lui de nutreț. Dar într'o zi schimbat-a și cei din urmă poli. Deatunci moșneagul fu tot posomorât. In grajd locuia și el cu calul de când s'apucase de cărăușie și-l durea inima pe moșul când își vedea tovarășul acum în urmă că'ntorcea capul dela ieslea goală și-i cere de mâncare. Ochii orbi ai roibului nu-l vedeau, dar îl simțea că e acolo și dobitocul cuminte întorcea gâtul spre el.

Badea Florea însă n'a putut răbda mult această tortură. într'o seară luă câteva grunjuri din coca de mălai ce o pusese stăpânul casei într'un colț al grajdului, pentru cloțani. A înghițit odată, de două ori, cutremurându-se până'n măruntae. Duse-apoi ulciorul la gură să-și ia gustul amar. In noaptea aceea chiar, stricnina și-a făcut efectul. La picioarele căluțului flămând, Florea Pârvu puse capăt celor 82 de ani ai săi.

E. Pitiș.

ARTIȘTILOR

Așa este viața de boem;
Astăzi aici, iar mâine cine știe,
Pe ce meleaguri are să vă fie
Incununată fruntea 'n diadem.

Bătuți de ploaie, vânt, furtună, soare,
Cutreerați prin țară-orice ungher
Și cine vede câte pe sub cer
Nu suferiți cu buze zâmbitoare!...

Căci idealul vostru e suprem
Și nu 'ncetați să vă călăuzească
Prin toată țara noastră românească,
Pe unde grele patimile gem...
C'așa este viața de boem...

Horia E. Frunză

Gânduri sănătoase.

1.

Panciatantra este o carte de curând apărută în românește, tradusă din limba sanscrită de T. Simenschi și înseamnă „CELE 5 CĂRȚI ALE ÎNȚELEPCIUNII“, Limba sanscrita este limba sfântă a Brahmanilor indieni și această carte Panciatantra este așa zicând evanghelia Indiei și a extremului Orient. Este interesant să reținem câteva principii ale ei, ca să ne convingem de marea superioritate a religiei creștine.

„Florile de aur ale pământului le culege: cel viteaz, cel învățat, cel care știe să servească, cel care nu e abătut la răstriste, nu se teme în luptă, și nu se înveselește la izbândă. Rar însă o mamă naște un astfel de copil menit să fie o podoabă a celor 3 lumi (pământul, cerul și infernul)“. Ce deosebire între această filozofie, care fericește numai pe luptător și între sublimele învățături de pe Munte ale Dumnezeescului Învățător, cel mai mare propagator al bunătății omenești, cuprinzând și strângând în brațele sale aducătoare de mângăere și fericire și pe cei săraci, cei ce plâng, cei săraci cu duhul, cei flămânzi, cei milostivi, cei blânzi și împăciuitori și pe cei prigoniți pentru dreptate (Matei 5, 1—12).

S'ar putea zice, că această religie sanscrită, în unele părți ale ei, este diametral opusă religiei creștine. Ea vorbește de 5 feluri de morți vii: cel sărac, cel bolnav, cel prost, cel care servește într'una și cel pribeag. Enunță apoi principiul cu totul anticreștin, că prietenia și căsătoria sunt cu putință numai între cei ce au aceeași avere, nu între sărac și bogat. Se apropie însă mai mult de concepția noastră atunci, când vorbește de bunul altuia —: Cine privește pe femeia altuia ca pe mama sa averea altuia ca pe un bulgăr de pământ și pe toate ființele ca

pe sine însuşi, acela e un înţelept". Când însă cartea ajunge să vorbească despre purtarea în faţa vrăjmaşului, iarăşi observăm o enormă diferenţă de concepţie. In locul celei mai binefăcătoare legi, ce s'a dat vreodată oamenilor: „Dar eu Vă spun: Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blastămă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă asupresc şi vă prigonesc" (Matei 5, 44). Religia sanscrită spune scurt, ridicol şi lapidar: „Două mijloace să se întrebuinţeze la vederea duşmannlui: mişcarea mâinilor sau iuţeala picioarelor" adică sau să cauţi să-l dobori printr'o repede mişcare a mâinilor sau, dacă crezi că duşmanul e mai tare, s'o iei la fugă. Câtă dreptate are Ludovic de Bonald, un scriitor francez al veacului al 19-lea, când spune „Creştinismul a perfecţionat tot ceeace a fost mai bun la cele 3 popoare ale anticităţii: Artele la Greci, moravurile la Romani şi legile la Iudei.

2.

Archiepiscopul de Canterbury (Anglia) întreba odată pe un artist al ţărei, după o piesă teatrală jucată cu mult succes: De ce oare voi artiştii însufleţiţi publicul prin vorbirea de lucruri închipuite, în timp ce noi predicatorii vorbind de lucruri reale, nu reuşim să însufleţim auditoriul? „Eu cred — răspunse artistul, — că deosebirea zace numai în puterea entuziasmului. Noi când jucăm chiar lucruri închipuite, ne trăim cu etuziasm rolul nostru şi poate la Dumniavoastră nu e cazul." Un artist ce-şi joacă cu succes rolul, trăeşte săptămâni şi adesea luni numai cu eroul, pe care vrea să-l reprezinte, se culcă şi se scoală cu el, pe stradă, la masă, la întruniri chiar, e vecinic cu gândul la el, până ce eroul său devine una cu actorul. Ii cunoaşte acuma nu numai orice gest, orice cuvânt, orice atitudine, dar chiar cutele mai subtile ale gândurilor eroului său. Oare înainte de a predica ceva din viaţa sau din sfaturile mântuitorului, am făcut şi noi acelaşi lucru? Ne-am identificat şi noi chiar cu gândurile cele mai ascunse şi mai greu de pătruns ale lui Isus? I-am urmărit noi orice pas prin câmpiile însorite

ale Palestinei, prin singurătatea munţilor, sau tăind uşor cu barca adierea fină a lacului Tiberiadei? Ne-am botezat şi noi cu el în Jordan? Am întins şi noi o mână de ajutor vameşilor şi săracilor şi păcătoşilor şi bolnavilor?. Dacă El, cea mai curată fiinţă, s'a întristat adânc pentru păcatele altora ne-am pocăit şi noi pentru păcatele noastre, am luat hotărîrea de a nu mai greşi, ne-am răstignit şi noi pe Golgota împreună cu El? A murit cu totul Omul Vechi din noi şi ştim să înghenunchiem de mai multe ori pe zi, spre a ruga pe Tatăl ceresc, să ne dea şi nouă puterea de a păstra curăţenia vieţii fiului său divin? Iată de ce predicele noastre nu însufleţesc şi de ce predica unui om simplu, care păstrează contactul continuu cu Domnul, poate să însufleţească mai mult decât predica unui om cu carte, numai în contact de o clipă cu marele predicator.

Dr. Mircea Suciu - Sibianu.

BIBLIOTECA „ASTRA" BRAŞOV

Dimineață rustică

... Și-a scuturat din trena de mitică mireasă,
Sentimentala noapte, ciorchinii blonzi de stele;
Și-au explodat granate de cântece rebele,
In crângurile pline de vraje somnoroasă.

In apa mov a zării, din proaspete pocaluri,
Șampania rubinie și-o varsă aurora;
(Pudrând timid cireșii și plopii, sub sonora
Tăcere matinală, ca niște roze șaluri.)

Și dealurile, viața, inundă ca o apă.
In simfonii umile de care și bondari,
Cătunele-și revarsă, cu 'ncredere mioapă

Belșugul de dinamuri umane, ca o șatră....
In timp ce'n slăvi — lin, — urcă de fân miresme tari,
Iar mieii 'ngenunchiază sub ugere de piatră.

Simeon GIUCA

Expoziția de pictură a soților Gabadaiev

In sala bibliotecii „Astra“ din localitate, soții Cabadaiev, cunoscuți și publicului brașovean dintr'o expoziție de acum 2—3 ani, cu care ocazie tablourile expuse s'au bucurat de-o admirație unanimă, se prezintă din nou amatorilor de artă, într'o formă de viguroasă și impresionantă maturitate.

Cele 68 de tablouri ale d-nei Maria Drăgan-Cabadiev sunt rodul unei munci stăruitoare și a unui real și autentic talent, încadrând marcant relieful unei personalități artistice de primul rang. Dacă portretele d-nei Cabadaiev fac dovada unei profunde înțelegeri a omului, cu toate tainele și aspectele lui sufletești, oglindite în fizionomie, dacă nudurile scot la iveală simțul formei și al mișcării, peisajiile și naturile moarte, în deosebi flori, arată, că artista îndrăgostită de natură, posede o bogată sursă de inspirații în contact cu farmecul risipitor al aspectelor naturii. Ne e de mirare deci, că realizările artistei sunt pline de lumină, de expresie și de viață. Fie că subiectele sunt în plin aer, fie că se află în interioruri, ele sunt redate toate în acea tainică atmosferă de lumină, de colorit armonios și mistic, care te face să simți, că aici totul e artă, totul e viață, izvorîtă din adâncuri. Dacă menționăm tablourile „Nud la Lido“ (9), „Duți“ (38), „Doina“ (51), „Nud“ (58), „Torcătoarea“ (61), ne temem de a nu fi desmințiți de multe altele, mai ales de impresionanta compoșiție simbolică „Femeea pe cruce“ (44). Clasică prin armonie și impresionism, artista e vie și modernă prin talent și inspirație. Portre-

tul regretatului patriot şi om de stat Vasile Goldiş, constitue de asemenea o admirabilă execuţiune.

D-l Dimitrie Cabadaiev, suferind de mai multă vreme, având o bună faimă în ţară şi străinătate, expune de astădată o serie mai mică de tablouri. Peisajiile şi marinele d-lui Cabadaiev între altele şi „Fetişcana", „Rudi", Nudul" etc., sunt realizări de artă desăvârşită, având în plus o originală technică, a pointismului, prin care reuşeşte să redea, ceeace e mai dificil, tremurul apei şi-al razelor, precum şi vibraţiile aerului.

Dar soţii Gabadaiev reuşesc mai mult. Ei fac să ne vibreze sufletele.

I. Al. B. L.

Din înţelepciunea unui proverb Chinez:

Când săbiile sunt ruginite şi uneltele sclipitoare,
Când închisorile-s goale şi hambarele pline,
Când scările templelor sunt tocite de paşii credincioşilor, iar drumurile judecăţilor acoperite cu muşchi,
Când doctorii n'au de lucru şi brutarii prea mult,
Imperiul este guvernat bine.

Cugetări.

Am înscris ca prim punct în program să realizăm în viaţa personală şi familiară a membrilor învăţăturile Mântuitorului generatoare de optimism, izvor de nădejdi mereu înoite. *Sextil Puşcariu*, congresul ortodox.

Păstraţi cu deosebire virtutea romana: senini şi nepăsători în faţa loviturilor sorţii (Mussolini, către echipa sburătorilor atlantici).

Dacă o singură celulă ovariană cuprinde 8640 quadrilioane atome în 1725 trilioane molecule şi încă fiecare atom, după teoria BEQUE REL, este un întreg sistem solar cu electroni pozitivi şi negativi în jurul unui nucleu central în continuă mişcare, înţelegem uşor de ce trebue să vorbim de o spiritualizare a materiei şi de ce ştiinţa trebue să menţină vechea clasificaţie biblică corp şi suflet? (Dr. S. S.).

Adâncind biblia vezi uşor, că toate nenorocirile vieţii tale şi ale altora provin din nerespectarea legilor Lui Dumnezeu. Nu e clar atunci, că singura speranţă de îndreptare este oceanul de duh din scoica cuvântului evangheliei (Dr. S. S.).

Se vorbeşte aşa de des dela o vreme încoace, în medicină, de transfuzie de sânge, în cazuri de extremă debilitate să reînviezi corpul înjectând sânge sănătos de om tânăr în corpul bolnav. Te-ai gândit vre-odată prin comparaţie, că şi sufletul tău, adânc bolnav, are nevoe de o tranfuzie morală, pe care nicăeri n'o găseşti mai curată şi gata pregătită decât în evangheli? (Dr. S. S.).

Corpul este templul sufletului tău. Dacă ai vecinic în vedere acest adevăr creştin şi grijeşti să nu-l pângăreşti ai realizat sănătatea eternă. (Dr. S. S.).

Recenzii.

Luca Gheorghiade: **A doua viaţă a lui Şerban Varu,** Roman. Editura „Universala“ Alcalay & Comp. Buc.

Unul din simptomele ce evidenţiază mai clar, că viaţa noastră publică şi socială este viciată şi maladivă, e tocmai droaia de romane ce au apărut în ultimul timp, ca ciupercile după ploaie. Dar acest fapt în sine nu ar fi încă grav, dacă majoritatea acestor romane nu ar fi de natură să sfideze bunul simţ al românului şi moralitatea publică şi să violeze criteriile cele mai esenţiale ale artei autentice. Cu toate că această concepţie o împărtăşeşte şi opinia publică a ţării, totuşi ne mirăm cum de se găsesc încă atâtea condee, cari să apere droaia de scrieri de mahala, cu obscenităţile lor scabroase. Este de sigur ceva putred în Danemarca.

Majoritatea romanelor noastre sunt anomalii, creaţii hibride, fără nici-un raport cu temeliile sociale şi etnice ale vieţii noastre, fără vre-o legătură organică cu factorii de cultură şi de propăşire ale neamului nostru.

Romanul D-lui L. Gherghiade, în care descrie viaţa lui Şerban Varu printre ţiganii nomazi şi dragostea lui cu Ilinca, după ce îşi părăsise viaţa de boer şi cariera diplomatică, pare că marchează o abatere dela operile de duzină de acest gen. Expunerea scenelor erotice e mai discretă, acţiunea este bine închegată şi învăluită într'o atmosferă plină de rod. Peste tot se resimte aerul curat şi spiritul sănătos, creat prin ţarta autorului, descriind, ironizând, biciuind şi analizând. Limba neaoşe, stilul viguros şi felul desvoltării acţiunii, ţine încordată atenţia cititorului. Te întâmpină adânci şi crude adevăruri, ţi se desvăluesc colţuri din viaţă, într'o lumină vie şi atrăgătoare. Romanul e scris cu talent şi merită întreaga atenţie a cititorilor şi criticei.

I. Al. B. L.

Eug. Ciuchi: **Din taina vieţii, Poveste.** Ill. (Poezii), Bucureşti, 1934

Intr'un volumaş de 100 pagini Dl Eug. Ciuchi ne prezintă un mănunchiu din poeziile sale pline de naturaleţă, de sentimente delicate, turnate într'o limbă armonioasă.

Deosebindu-se de poeţii modernişti, pentru cari poezia nu este decât sugestie şi freamăt neclar sufletesc, pe care poţi să-l exprimi oricum, cu orice imagini şi întorsături de idei şi expresie, poezia D-lui Ciuchi este absolut sinceră, clară şi spontană.

Izolat de banalitatea zilei, poetul visează alte lumi, mai ideale:

Afară picurii de ploaie
Plesneau în geamuri parcă'n ciudă..
Dar visătorul din odaie
Nici nu se 'ncearcă să-i audă!

Poetul cântă cu multă duioşie dragostea curată şi firească, simţită în toate gamele ei variate:

..Stingher făuritor de rime,
Sub plopii desfrunziţi şi muţi,
El stă, — nu-l mai întreabă nime
„De ce nu vii să mă săruţi" ?...

Fiorii unei tristeţi invincibile înăbuşe, în cele din urmă, întreaga sa dragoste de vaiaţă:

„Ci de mai cânt — e ca să 'ngrop în mine,
Ca raza tristă într'un fapt de seară,
Un vis ce niodată nu mai vine!"

Totuşi, în resemnarea sa găseşte, că taina vieţi este să upţi pe-a vieţii cale, căci:

Tu mergi mereu urmând destinul
Inscris în firea ta de zâne,
Ca Prometheu râvnind seninul
In vremea lumilor păgâne.

H. E. F.

Reviste şi foi.

„Ţara Bârsei" Anul VI, Nr. 4 Iulie-August 1934. Braşov. „Ţara Bârsei" de sub conducerea d-lui prof. Axente Banciu este o publicaţie de seamă şi între alte reviste, se impune prin conţinutul ei viguros. In fiecare număr apar studii, informaţii şi cercetări. Din cuprinsul numărului recent amintim: „Un simbol", în care pana iscusită a profesorului ne redă sugestiv personalitatea eroului cu suflet frământat a fostului director şi proprietar al Gazetei Transilvaniei, Aurel Mureşianu. Sunt pagini scrise cu prilejul împlinirii a 25 ani dela moartea lui. In articolul „Aurel Mureşianu" ni se reliefează aceeaşi figură de Dl I. Moga. Dl Aurel A. Mureşianu în „Iluzia Dacică" (a VII-a continuare) aduce o însemnată contribuţie în cunoaşterea istoriei. Dl Emil C. Lăzărescu mergând pe urmele lucrării: Contribuţiuni la istoria Transilvaniei în secolele XII şi XIII a d-lui Iosif Schiopul, în „Notă despre documentele Ţării Bârsei şi cavalerii Teutoni" discută, clasează, sintetizează şi completează documentele din lucrarea d-lui Schiopul.

Amănunte interesante ne dă Dl Alex. Ceuşianu în „Vremuri de osândă". Revoluţia 1848/49 din perspectiva unui orăşel ardelenesc. Dl Ernest Bernea face o „încercare de interpretare sociologică" a tainei sf. Botez în satul Cornova, iar dl Norbert Salmen publică câteva „Scrisori vechi". In ultimele pagini ale revistei găsim „Dări de seamă" asupra cărţilor şi revistelor mai noui.

*

Societatea de Mâine. Anul XI, Nr. 6 Iunie 1934. Bucureşti. Director: Ion Clopoţel. Revistă socială economică.

*

Viaţa Basarabiei. Anul III, Nr. 7—8, Iulie—August 1934. Chişinău. Director: Pan Halipa. Revista asociaţiei culturale „Cuvântul Moldovenesc".

*

Braşovul Literar. Anul III Nr. Iunie 1934. Director C. Pavelescu.

Coasa. Anul III Nr. 20—22, Iulie 1934. Director Gr. C. Gonza. Organ al comerţului, industriei şi agriculturei ardelene.

Fântâna Darurilor. Anul VI Nr. 6, Iunie 1934, Bucureşti. Revistă de Cultură creştină. Director: Preotul Toma Chiricuţă. Trăieşte prin Duhul revărsat de condeele colaboratorilor consacraţi.

Frize. Anul I. Nr. 5 Iulie 1934. Braşov. Revistă de literatură şi cronică.

Gazeta cărţilor Anul IV No. 1, 2, 3—4. Ploeşti. Director Prof. D. Munteanu-Râmnic. Articole semnate de: Munteanu-Râmnic, Ion Dongorozi, I. A. Basarabescu, I. Gr. Oprişan etc. Aduce un preţios aport cultural.

Gazeta Ilustrată. Anul III, Nr. 5 Mai 1934. Cluj. Director: Petru Borteş. Revistă literară, politică, economică şi socială.

Munca Literară. Anul II, Nr. 14 Iunie 1934. Bucureşti. Director: Ioan Georgescu.

Nădejdea. Anul XXVII Nr. 654. Turnu-Severin. Organ de luptă pentru propăşire, adevăr şi dreptate.

Orientări. Anul III, Nr. 6, Iunie 1934 Moineşti-Bacău Director: C. R. Crişan. Revistă de studii, critică şi literatură. Menţionăm: „Francmasoneria în România" de C. R. Crişan.

Ortodoxia. Anul I, Nr, 43—44, Iulie 1934. Bucureşti. Foaie de zidire sufletească care arată adevărata cale a mântuirii după învăţătura sfintei noastre Biserici. Articole Boroianu Preot Chiricuţă Toma, C. Sârbu, Preot C. Comana, Diacon Dr. Negoiţă etc. Apare săptămânal în 8 pagini. Abonament Lei, 100 trimis în Str. Cătuneanu 39.

Plai. Anul I, Nr. 3, Mai 1934. Cernăuţi, Directori: Aspasia Munte şi Neculai Pavel.

Plaiuri Săcelene. Anul I, Nr. 6, Iunie 1934. Revistă de atitudini şi probleme săcelene, sub îngrijirea Dlor: Victor Tudoran şi Ion Crisbăşanu.

Provincia Literară. Anul II, Nr. 4—5, Apr.-Mai, 1934. Sibiu. Director: Paul Constant Revistă de literatură, critică şi artă.

Revista Teologică. Anul XXIV. Nr. 5—6, Mai-Iunie 1934. Sibiu. Director: Prof. N. Colan. Organ pentru ştiinţă şi viaţa bisericească.

Viaţa Ilustrată. Anul I. Nr. 5. Iulie 1934. Sibiu. Director: Nicolae Colan, Revistă de familie. Apare sub auspiciile „Fră-

ţiei Ortodoxe Române" secţia Sibiu. Scrisă cu multă grije şi de condee alese. N'ar trebui să lipsească din familia românească, pentrucă dă „hrană pt. suflet şi desfătare pt. ochi".

Viaţa Literară. Anul VIII, Nr. 160, Iulie 1934. Bucureşti Redacţia: I. Valerian. Revistă de informaţie critică, literatură şi artistică.

„13". Anul I, Nr. 4, Iunie 1934. Focşani. Revistă de literatură şi cronică condusă de Dnii: Călinescu, Car şi Nedelcu.

Tinerimea Creştină. Anul IV, Nr. 3—4. Iunie—Iulie 1934. Bucureşti. Revistă ortodoxă de educaţie religioasă-morală. Articole: I. P. S. Patriarh, Preotul M. Bulacu, V. Drăghiceanu, Adrian Maniu, C. Mureşanu, Alexandrina Cantacuzino, Gala Galaction. Preot C. Niţescu, V. Gh. Sibiescu etc.

Lanuri. Anul I. Nr. 10. Iunie 1934. Număr interesant, cu sclipiri şi rătăciri.

Buletinul Cărţii Româneşti Anul VI No. 6.

i. br.

Note.

Pentru „Credința".

Va să zică „Erasm" este pseudonimul celui care „ținteşte" din întuneric în scriitori şi reviste şi simte nevoia să făcă echilibristică de cuvinte, apărând pe pornogrgful Lawrence şi făcând pe chinezul când i se arată rătăcirile şi i se pun întrebări precise. Intr'un număr mai recent al „Credinței", Dl Erasm într'o notiță asupra revistei noastre (No. 2) scrie: „revista aceasta (Prometeu, n. a.) s'a supărat pe un sfat al nostru sau poate, chiar pe noi". Nu ne-am supărat deloc, amice! Nici „pe sfat", nici pe D-ta. Am scos doar în evidență elucubrațiile D-tale, pe cari acum le explici — fără nex cu afirmațiile dinainte — prin faptul că ne pretinzi „un element nou", adecă revista trebue „să aducă un lucru nou". Noi nu suntem nici inventatori, nici descoperitori, D-le Erasm, cu toate acestea revista noastră cuprinde şi idei şi sentimente noi (fireşte dela Adam); citeşte-o te rog mai cu atenție şi dacă totuşi nu vei găsi un „lucru nou" vei afla un singur, dar mare element nou, în sensul prim al noțiunii şi acesta este atmosfera de sănătate, aerul curat al plămânilor şi sufletelor noastre. Nu te învidiem de loc pentru elementul nou al D-tale, extazierea în fața pornografului Lawrence.

I. B. L.

*

D-l C. Bobescu, directorul Conservatorului „Astra" şi colaborator al revistei noastre — a terminat zilele acestea opera sa în 3 acte: „Trandafirii Roşii" după poemul D-lui Z. Bârsan.

Opera va fi reprezentată în stagiunea aceasta la ambele opere române din Bucureşti şi Cluj.

In numărul viitor, care va apare la 15 Septemvrie vom publica un studiu „Mihail Dragomirescu profesorul, criticul, literatul", precum și o recenzie asupra romanului D-sale „Focul", din condeiul colaboratorului nostru prof. Petru I. Teodorescu.

*

Dl Victor A. Beldiman nu mai face parte din redacția revistei noastre.

*

In numărul viitor vom publica numele sprijinitorilor revistei cu indicația sumei donate.

*

Poșta redacției.

E. H. Mulțumindu-vă pentru cuvintele frumoase de apreciere la adresa revistei noastre, regretăm, că *din lipsă de spațiu*, nu putem da loc „fragmentului" Dv. prea extins.

CERCUL REVISTEI:

a) *Colaboratori:* Andricu S. publ.; C. Bobescu, dir. Conserv. Astra; G. Bogdan-Duică, prof. univ.; V. Branisce, ziarist, fost senator; Ioan Brotea, ziarist; Dr. Liviu Câmpeanu, medic, publ.; Mihail Dragomirescu, prof. univ. Al. Florea, preot, publ.; Ioan Ludu, preot, publ.; C. Muşlea preot publ.; Eft. Mărculescu, prof. avoc., publ.; Valer Maximilian, prof.-pictor; Aurel A. Mureşianu, publicist; Iuliu Negulescu, publicist; Dr. P. Nistor medic, Ecat. Pitiş, publ.; I. Prişcu, preot, publ.; Dr. T. Prişcu, medic; Dr. C. Sassu funcţ. sup.; Petru I. Teodorescu, prof. publ;. Victor Tudoran, publicist.

b) *Sprijinitori:* Ing. Baiu Crăciun, insp. silv.; i. p. Iancu Nan, farmacist; Dr. C. Oancea, medic; I. Pizo, preot; Aurel Radu, preot; Nicu Suciu-Sibianu, funcţionar.

Tip. UNIREA“ Braşov